C/2025/3997

20.8.2025

RÅDETS REKOMMENDATION

av den 8 juli 2025

om Rumäniens ekonomiska politik, socialpolitik, sysselsättningspolitik, strukturpolitik och budgetpolitik

(C/2025/3997)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD UTFÄRDAR DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av Europaparlamentets och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1263 av den 29 april 2024 om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och om multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 ([1]), särskilt artikel 3.3,

med beaktande av Europaparlamentets och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser ([2]), särskilt artikel 6.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

Allmänna överväganden

(1) I förordning (EU) 2024/1263, som trädde i kraft den 30 april 2024, anges målen för ramverket för ekonomisk styrning, som syftar till att främja sunda och hållbara offentliga finanser och en hållbar och inkluderande tillväxt och resiliens genom reformer och investeringar samt förebygga alltför stora offentliga underskott. Enligt förordningen ska rådet och kommissionen genomföra multilateral övervakning inom ramen för den europeiska planeringsterminen i enlighet med de mål och krav som anges i EUF-fördraget. Den europeiska planeringsterminen omfattar särskilt utformning av landsspecifika rekommendationer och övervakning av genomförandet av dessa. Förordningen främjar också nationellt ägarskap av finanspolitiken och betonar dess medelfristiga inriktning, i kombination med en effektivare och mer enhetlig efterlevnadskontroll. Varje medlemsstat måste till rådet och kommissionen lämna in en nationell medelfristig finans- och strukturpolitisk plan som innehåller dess åtaganden vad gäller offentliga finanser, reformer och investeringar och som omfattar en period på fyra eller fem år, beroende på längden på den nationella valperioden. Nettoutgiftsbanan ([3]) i dessa planer måste överensstämma med kraven i förordningen, däribland kraven på att den offentliga skulden senast vid anpassningsperiodens slut förs in, eller hålls kvar, på en sannolikt nedåtgående bana, eller att den bibehålls på en sund nivå under 60 % av bruttonationalprodukten (BNP) och att den minskar och/eller håller det offentliga underskottet under fördragets referensvärde på 3 % av BNP på medellång sikt. Om en medlemsstat åtar sig att genomföra ett antal relevanta reformer och investeringar i enlighet med kriterierna i förordningen får anpassningsperioden förlängas med upp till tre år.

([1]) EUT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) EUT L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Nettoutgifter enligt definitionen i artikel 2.2 i förordning (EU) 2024/1263: *nettoutgifter*: offentliga utgifter efter avdrag för i) ränteutgifter, ii) diskretionära åtgärder på inkomstsidan, iii) utgifter för unionsprogram som till fullo motsvaras av inkomster i form av unionsmedel, iv) nationella utgifter för samfinansiering av program som finansieras av unionen, v) konjunkturberoende delar av utgifter för arbetslöshetsersättning samt vi) engångsåtgärder och andra tillfälliga åtgärder.

(2) Europaparlamentets och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 ([4]), genom vilken faciliteten för återhämtning och resiliens (*faciliteten*) inrättades, trädde i kraft den 19 februari 2021. Faciliteten ger ekonomiskt stöd till medlemsstaterna för genomförandet av reformer och investeringar och utgör en finanspolitisk impuls som finansieras av unionen. I enlighet med prioriteringarna för den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken gynnar faciliteten den ekonomiska och sociala återhämtningen och driver på hållbara reformer och investeringar, i synnerhet för att främja den gröna och den digitala omställningen och göra medlemsstaternas ekonomier mer resilienta. Den bidrar också till att stärka de offentliga finanserna och stimulera tillväxt och sysselsättning på medellång och lång sikt, förbättra den territoriella sammanhållningen inom unionen och stödja det fortsatta genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

(3) Europaparlamentets och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/435 ([5]) (*REPowerEU-förordningen*), som antogs den 27 februari 2023, syftar till att fasa ut unionens beroende av import av ryska fossila bränslen. Detta bidrar till energitrygghet och diversifiering av unionens energiförsörjning, samtidigt som användningen av förnybar energi, energilagringskapaciteten och energieffektiviteten ökar. Rumänien har lagt till ett nytt REPowerEU-kapitel i sin nationella plan för återhämtning och resiliens för att på så sätt finansiera viktiga reformer och investeringar som ska bidra till att målen för REPowerEU uppnås.

(4) Den 31 maj 2021 lämnade Rumänien in sin nationella plan för återhämtning och resiliens till kommissionen i enlighet med artikel 18.1 i förordning (EU) 2021/241. Kommissionen har med stöd av artikel 19 i den förordningen bedömt planens relevans, ändamålsenlighet, effektivitet och enhetlighet i enlighet med bedömningsriktlinjerna i bilaga V. den 29 oktober 2021 antog rådet sitt genomförandebeslut om godkännande av bedömningen av Rumäniens återhämtnings- och resiliensplan ([6]), som ändrades den 8 december 2023 enligt artikel 18.2 för att uppdatera det högsta ekonomiska bidraget för icke återbetalningspliktigt ekonomiskt stöd samt för att inkludera REPowerEU-kapitlet ([7]). Delutbetalningarna ska verkställas på villkor att kommissionen antar ett beslut i enlighet med artikel 24.5 om att Rumänien på ett tillfredsställande sätt har uppnått de relevanta delmål och mål som anges i rådets genomförandebeslut. För att delmålen och målen ska anses ha uppnåtts på ett tillfredsställande sätt måste tidigare uppnådda delmål och mål för samma reform eller investering förbli uppnådda.

(5) Den 21 januari 2025 antog rådet, på kommissionens rekommendation, en rekommendation om godkännande av Rumäniens nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska plan ([8]). Planen, som omfattar perioden 2025–2028, lämnades in i enlighet med artikel 11 och artikel 36.1 a i förordning (EU) 2024/1263. Den visar en finanspolitisk anpassning över sju år.

(6) Den 26 november 2024 antog kommissionen, på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011, 2025 års rapport om förvarningsmekanismen, enligt vilken Rumänien var en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Kommissionen antog också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet och ett förslag till 2025 års gemensamma sysselsättningsrapport med en analys av genomförandet av riktlinjerna för sysselsättningen och principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Rådet antog rekommendationen om den ekonomiska politiken i euroområdet ([9]) den 13 maj 2025 och den gemensamma sysselsättningsrapporten den 10 mars 2025.

(7) Den 29 januari 2025 offentliggjorde kommissionen konkurrenskraftskompassen, en strategisk ram som syftar till att stärka EU:s globala konkurrenskraft under de kommande fem åren. I konkurrenskraftskompassen identifieras de tre förutsättningarna för hållbar ekonomisk tillväxt: i) innovation, ii) utfasning av fossila bränslen och konkurrenskraft

([4]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens (EUT L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj/swe).

([5]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/435 av den 27 februari 2023 om ändring av förordning (EU) 2021/241 vad gäller REPowerEU-kapitel i planer för återhämtning och resiliens och om ändring av förordningarna (EU) nr 1303/2013, (EU) 2021/1060 och (EU) 2021/1755 samt direktiv 2003/87/EG (EUT L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([6]) Rådets genomförandebeslut av den 29 oktober 2021 om godkännande av bedömningen av Rumäniens återhämtnings- och resiliensplan (12319/21 + ADD1).

([7]) Rådets genomförandebeslut av den 8 december 2023 om ändring av genomförandebeslut av den 29 oktober 2021 om godkännande av bedömningen av Rumäniens återhämtnings- och resiliensplan (15833/23 + ADD1).

([8]) Rådets rekommendation av den 21 januari 2025 om godkännande av Rumäniens nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska plan (EUT C, C/2025/647, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/647/oj).

([9]) Rådets rekommendation av den 13 maj 2025 om den ekonomiska politiken i euroområdet (EUT C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

och iii) säkerhet. För att överbrygga innovationsgapet strävar EU efter att främja industriell innovation, stödja startupföretags tillväxt genom initiativ som EU:s strategi för startupföretag och expanderande företag och främja införandet av avancerad teknik som artificiell intelligens och kvantdatorteknik. I strävan efter en grönare ekonomi har kommissionen utarbetat en omfattande handlingsplan för överkomliga energipriser och en giv för en ren industri som säkerställer att övergången till ren energi förblir kostnadseffektiv och konkurrenskraftsfrämjande, särskilt för energiintensiva sektorer, och är en drivkraft för tillväxt. För att minska alltför stora beroenden och öka säkerheten har unionen åtagit sig att stärka de globala handelspartnerskapen, diversifiera leveranskedjorna och säkra tillgången till kritiska råvaror och rena energikällor. Dessa prioriteringar stöds av övergripande möjliggörande faktorer, nämligen förenkling av lagstiftningen, fördjupning av den inre marknaden, finansiering av konkurrenskraft och en spar- och investeringsunion, främjande av kompetens och arbetstillfällen av hög kvalitet samt bättre samordning av EU:s politik. Konkurrenskraftskompassen är anpassad till den europeiska planeringsterminen, vilket säkerställer att medlemsstaternas ekonomiska politik är förenlig med kommissionens strategiska mål och skapar en enhetlig strategi för ekonomisk styrning som främjar hållbar tillväxt, innovation och resiliens i hela unionen.

(8) Under 2025 fortsätter den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken att utvecklas i takt med genomförandet av faciliteten. Ett fullständigt genomförande av planerna för återhämtning och resiliens är fortsatt viktigt för att de politiska prioriteringarna inom ramen för den europeiska planeringsterminen ska ge resultat, eftersom planerna bidrar till en effektiv hantering av alla eller en betydande del av de utmaningar som konstaterats i de relevanta landsspecifika rekommendationer som utfärdats på senare år. Dessa landsspecifika rekommendationer är alltjämt lika relevanta för bedömningen av de planer för återhämtning och resiliens som ändrats i enlighet med artikel 21 i förordning (EU) 2021/241.

(9) De landsspecifika rekommendationerna för 2025 omfattar de viktigaste ekonomisk-politiska utmaningarna som inte i tillräcklig utsträckning hanteras genom åtgärder i planerna för återhämtning och resiliens, med beaktande av de relevanta utmaningar som identifierats i de landsspecifika rekommendationerna för 2019–2024.

(10) Den 4 juni 2025 offentliggjorde kommissionen 2025 års landsrapport för Rumänien. Rapporten innehöll en bedömning av Rumäniens framsteg med de relevanta landsspecifika rekommendationerna och en utvärdering av Rumäniens genomförande av planen för återhämtning och resiliens. På grundval av denna analys identifierades i landsrapporten de mest akuta utmaningar som Rumänien står inför. I landsrapporten bedömdes också Rumäniens framsteg avseende genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter och uppnåendet av unionens överordnade mål för 2030 om sysselsättning, kompetens och minskad fattigdom och social utestängning samt framstegen med att uppnå Förenta nationernas mål för hållbar utveckling.

(11) Kommissionen har genomfört en fördjupad granskning enligt artikel 5 i förordning (EU) nr 1176/2011 för Rumänien. De viktigaste resultaten av kommissionens bedömning av makroekonomiska sårbarheter för Rumänien i enlighet med den förordningen offentliggjordes den 13 maj 2025 ([10]). Den 4 juni 2025 drog kommissionen slutsatsen att Rumänien har alltför stora makroekonomiska obalanser. Framför allt har sårbarheterna ökat på grund av att bådebudgetunderskottet och underskottet i bytesbalansen ökade och kostnadskonkurrenskraften försämrades i Rumänien 2024. Det stora offentliga underskottet ökade 2024. Den fortsatta ökningen av det offentliga underskottet, särskilt ökningen av löner och pensioner inom den offentliga sektorn, fick den privata konsumtionen att öka, liksom det redan stora underskottet i bytesbalansen. Enhetsarbetskostnaderna ökade ytterligare 2024 efter en redan mycket hög tillväxttakt under tidigare år, vilket urholkade kostnadskonkurrenskraften. Den externa finansieringsmixens sundhet, baserad på ett betydande nettoinflöde av utländska direktinvesteringar och EU-medel som hade hållit ökningen av utlandsskulden under kontroll, försvagades 2024. Endast marginella minskningar av det offentliga underskottet och underskottet i bytesbalansen förväntas 2025 och 2026. Enhetsarbetskostnadsutvecklingen och inflationen kommer att dämpas men fortfarande vara höga. De politiska framstegen var minimala 2024, och risken för makroekonomisk instabilitet ökade. Den politiska osäkerheten ökade i slutet av förra året, vilket gör landet sårbart för förändringar i investerarförtroende och för högre lånekostnader. Kopplingen mellan kreditinstitut och deras statsobligationer är den högsta i EU och ökade ytterligare 2024. Ett betydande paket för att stärka de offentliga finanserna som antogs i slutet av 2024, inklusive en frysning av pensioner och statliga löner, har ännu inte kompletterats med ytterligare åtgärder för att säkerställa full efterlevnad av målen i den medelfristiga finans- och strukturpolitiska planen. En reform av minimilönebildningen antogs i början av 2025. Genomförandet av den medelfristiga finans- och strukturpolitiska planen och en skattereform 2025 skulle kunna minska de finanspolitiska sårbarheterna avsevärt. Dessutom behövs strukturreformer, särskilt de som ingår i planen för återhämtning och resiliens, för att stärka konkurrenskraften och exportresultaten samt locka ytterligare EU-finansiering. Ytterligare åtgärder kommer dock sannolikt att behövas. Utan resoluta åtgärder för både finanspolitisk och strukturell reform kommer både budgetunderskottet och underskottet i bytesbalansen sannolikt att förbli för höga, vilket innebär att Rumänien i hög grad exponeras för förändringar i investerarförtroende och för exogena chocker.

([10]) SWD(2025) 126 final.

Bedömning av den årliga lägesrapporten

(12) Den 21 januari 2025 rekommenderade rådet följande maximala ökningstakter för nettoutgifter för Rumänien: 5,1 % för 2025, 4,9 % för 2026, 4,7 % för 2027 och 4,3 % för 2028, vilket motsvarar de maximala kumulativa ökningstakter som beräknas med 2023 som basår till 20,2 % för 2025, 26,0 % för 2026, 31,9 % för 2027 och 37,6 % för 2028. För perioden 2025–2030 sammanfaller dessa maximala ökningstakter för nettoutgifter med den korrigeringsbana som avses i artikel 3.4 i förordning (EG) nr 1467/97, i enlighet med rådets rekommendation av den 21 januari 2025, i syfte att få situationen med ett alltför stort offentligt underskott att upphöra ([11]). Rumänien har ännu inte lämnat in någon årlig lägesrapport om de åtgärder som vidtagits som svar på rådets rekommendation av den 21 januari 2025 i syfte att få situationen med ett alltför stort offentligt underskott att upphöra, genomförandet av den uppsättning reformer och investeringar som ligger till grund för förlängningen av anpassningsperioden och genomförandet av de reformer och investeringar som hanterar de största utmaningar som identifierats i de landsspecifika rekommendationerna inom den europeiska planeringsterminen.

(13) Rysslands anfallskrig mot Ukraina och dess konsekvenser är en existentiell utmaning för EU. Kommissionen har rekommenderat en aktivering av den nationella undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten på ett samordnat sätt till stöd för EU:s insatser för att uppnå en snabb och betydande ökning av försvarsutgifterna. Detta förslag togs emot positivt av Europeiska rådet den 6 mars 2025.

(14) Enligt uppgifter som validerats av Eurostat ([12]) ökade Rumäniens offentliga underskott från 6,6 % av BNP 2023 till 9,3 % 2024, samtidigt som den offentliga bruttoskulden ökade från 48,9 % av BNP i slutet av 2023 till 54,8 % i slutet av 2024. Enligt kommissionens beräkningar motsvarar denna utveckling en ökningstakt för nettoutgifter på 19,9 % under 2024. Enligt kommissionens beräkningar var den finanspolitiska inriktningen ([13]), som omfattar både nationellt finansierade och EU-finansierade utgifter, expansiv med 0,8 % av BNP under 2024.

(15) Enligt kommissionens vårprognos 2025 beräknas BNP i fasta priser öka med 1,4 % 2025 och 2,2 % 2026, och HIKP-inflationen ligga på 5,1 % 2025 och 3,9 % 2026.

(16) Enligt kommissionens vårprognos 2025 väntas ett offentligt underskott på 8,6 % av BNP 2025. Den beräknade minskningen av underskottet 2025 återspeglar främst genomförandet av ett paket för att stärka de offentliga finanserna i slutet av 2024. Paketet omfattade en nominell frysning av löner och pensioner och några ytterligare inkomsthöjande åtgärder. Enligt kommissionens beräkningar motsvarar denna utveckling en nettoutgiftsökning på 5,4 % 2025. Enligt kommissionens prognos förväntas den finanspolitiska inriktningen, som omfattar både nationellt finansierade och EU-finansierade utgifter, vara kontraktiv med 1,4 % av BNP 2025. Den offentliga skulden i förhållande till BNP väntas öka till 59,4 % i slutet av 2025. Ökningen av skulden i förhållande till BNP 2025 återspeglar främst det mycket stora primära underskottet och, i mindre utsträckning, ökade räntebetalningar.

(17) Offentliga utgifter uppgående till 0,9 % av BNP förväntas finansieras med icke återbetalningspliktigt stöd (bidrag) från faciliteten för återhämtning och resiliens 2025, jämfört med 0,6 % av BNP 2024, enligt kommissionens vårprognos 2025. Utgifter som finansieras genom bidrag från faciliteten för återhämtning och resiliens möjliggör högkvalitativa investeringar och produktivitetshöjande reformer utan någon direkt inverkan på Rumäniens saldo i de offentliga finanserna och skuldsättning.

(18) De offentliga försvarsutgifterna uppgick till 1,9 % av BNP 2021, 1,8 % av BNP 2022 och 1,7 % av BNP 2023 ([14]). Enligt kommissionens vårprognos 2025 kommer försvarsutgifterna att uppgå till 1,7 % av BNP både 2024 och 2025. Detta motsvarar en minskning med 0,2 procentenheter av BNP jämfört med 2021.

([11]) Rådets rekommendation i syfte att få situationen med ett alltför stort offentligt underskott i Rumänien att upphöra, ST 5038/25.

([12]) Eurostats euroindikatorer, 22.4.2025.

([13]) Den finanspolitiska inriktningen definieras som ett mått på den årliga förändringen i det underliggande saldot för de offentliga finanserna. Syftet är att bedöma den ekonomiska impuls som härrör från finanspolitiska åtgärder, både sådana som är nationellt finansierade och sådana som finansieras genom EU:s budget. Den finanspolitiska inriktningen mäts som skillnaden mellan i) den potentiella tillväxten på medellång sikt och ii) förändringen i primära utgifter efter avdrag för diskretionära åtgärder på inkomstsidan och inbegripet utgifter som finansieras med icke återbetalningspliktigt stöd (bidrag) från faciliteten för återhämtning och resiliens och andra unionsmedel.

([14]) Eurostat, offentliga utgifter genom ändamålsklassificering av den offentliga förvaltningens utgifter (Cofog). På grund av metodologiska skillnader mellan Cofog- och Nato-definitionerna kan de utgifter som baseras på Cofog-definitionen skilja sig från de utgifter som baseras på Nato-definitionen.

(19) Den 21 oktober 2024 rekommenderade rådet ([15]) Rumänien att strama åt finanspolitiken för att uppnå en finanspolitisk anpassning för 2024 som helhet. År 2024 ökade det strukturella underskottet i Rumänien med 2,4 procentenheter av BNP till 8,8 % av BNP. Enligt kommissionens vårprognos 2025 beräknas nettoutgifterna i Rumänien öka med 5,4 % 2025 och 26,4 % sammantaget för 2024 och 2025. Enligt kommissionens vårprognos 2025 beräknas Rumäniens nettoutgiftsökning 2025 överstiga den rekommenderade maximala ökningstakt som fastställts genom korrigeringsbanan, i årliga och kumulativa termer, med en avvikelse ([16]) på 0,1 % av BNP jämfört med den rekommenderade maximala årliga nettoutgiftsökningen 2025, och en avvikelse på 1,7 % av BNP jämfört med den rekommenderade maximala kumulativa nettoutgiftsökningen 2024 och 2025. Den höga nettoutgiftsökningen beror på en stor ökning av de löpande utgifterna 2024 (+ 18,7 % jämfört med 2023), särskilt när det gäller den offentliga sektorns lönekostnader (+ 21,5 % jämfört med 2023) och sociala transfereringar inklusive pensioner (+ 19,5 % jämfört med 2023). De beräknade avvikelserna överskrider inte tröskelvärdet på 0,3 % av BNP för årliga avvikelser, men de överskrider avsevärt tröskelvärdet på 0,6 % av BNP för kumulativa avvikelser. Detta innebär en hög risk för stora avvikelser från den rekommenderade maximala nettoutgiftsökningen och ett starkt antagande om att inga effektiva åtgärder vidtas.

(20) På grundval av de politiska åtgärder som var kända vid stoppdatumet för prognosen väntas enligt kommissionens vårprognos 2025 ett offentligt underskott på 8,4 % av BNP 2026. Denna utveckling motsvarar en nettoutgiftsökning på 8,1 % 2026. Minskningen av underskottet under 2026 återspeglar främst en ökning av de offentliga inkomsterna, som drivs av en förväntad återhämtning av den ekonomiska aktiviteten. Enligt kommissionens beräkningar förväntas den finanspolitiska inriktningen, som omfattar både nationellt finansierade och EU-finansierade utgifter, vara i stort sett neutral 2026. Att stärka de offentliga finanserna skulle också kunna bidra till att förbättra landets utlandsställning. Enligt kommissionens prognoser förväntas den offentliga skulden i förhållande till BNP öka till 63,3 % i slutet av 2026. Ökningen av skulden i förhållande till BNP 2026 återspeglar främst det fortsatt mycket höga primära underskottet.

(21) I rekommendationen om godkännande av Rumäniens medelfristiga plan anges de reformer och investeringar som ligger till grund för förlängningen av anpassningsperioden samt en tidsplan för deras genomförande. De omfattar befintliga och skärpta åtgärder från planen för återhämtning och resiliens, såsom en omfattande översyn av skatteramen som omfattar alla skatteområden, modernisering av skatteförvaltningssystemet, årliga utgiftsöversyner, en reform av både allmänna och särskilda pensioner samt en ny mekanism för fastställande av minimilöner samt ytterligare reformer och investeringar såsom åtgärder för att förbättra företagsfinansieringen och en reform av utgiftssystemet för statsägda företag. Bland de reformer och investeringar som låg till grund för en förlängning och som skulle ha införts den 30 april 2025 genomfördes vissa inte, såsom den viktigaste reformen av översynen av skattesystemet.

Centrala politiska utmaningar

(22) I enlighet med artikel 19.3 b i förordning (EU) 2021/241 och kriterium 2.2 i bilaga V till den förordningen omfattar planen för återhämtning och resiliens ett stort antal ömsesidigt förstärkande reformer och investeringar som ska vara genomförda senast 2026. Dessa förväntas bidra till att effektivt ta itu med alla eller en betydande del av de utmaningar som konstaterats i relevanta landsspecifika rekommendationer. Inom denna snäva tidsram är det viktigt att på ett effektivt sätt slutföra genomförandet av planen för återhämtning och resiliens, inbegripet REPowerEU-kapitlet, för att stärka Rumäniens konkurrenskraft på lång sikt genom den gröna och den digitala omställningen, samtidigt som social rättvisa säkerställs. I kommissionens meddelande *NextGenerationEU – Vägen fram till 2026*, som antogs den 4 juni 2025, klargör man den tillämpliga tidsplanen för facilitetens slut och ger vägledning till medlemsstaterna för att maximera genomförandet senast den 31 augusti 2026, bland annat om hur de ytterligare kan effektivisera sina planer för återhämtning och resiliens, fastställer vilka viktiga alternativ som bör övervägas när planerna ses över och betonar vikten av noggrann gemensam planering för inlämningen av de sista betalningsansökningarna 2026. Om Rumänien ska kunna visa resultat avseende åtagandena i planen för återhämtning och resiliens senast till augusti 2026 är det viktigt att Rumänien omgående påskyndar genomförandet av reformer och investeringar genom att hantera förseningar i upphandling, säkerställa ändamålsenlig styrning och stärka den administrativa kapaciteten. För att underlätta denna process måste Rumänien ändra planen och ta bort investeringar som inte längre kan uppnås på grund av objektiva omständigheter, samtidigt som bidragsdelen skyddas. Att lokala och regionala myndigheter, arbetsmarknadens parter, det civila samhället och andra berörda parter deltar på ett systematiskt sätt är fortsatt avgörande för att säkerställa ett brett ägarskap för ett framgångsrikt genomförande av planen för återhämtning och resiliens.

([15]) Rådets rekommendation av den 21 oktober 2024 om Rumäniens ekonomiska politik, budgetpolitik, sysselsättningspolitik och strukturpolitik (EUT C, C/2024/6830, 21.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6830/oj).

([16]) Från och med 2026 kommer dessa siffror att finnas med i det kontrollkonto som inrättats i enlighet med artikel 22 i förordning (EU) 2024/1263.

(23) Genomförandet av sammanhållningspolitiska program, som omfattar stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), Fonden för en rättvis omställning (FRO), Europeiska socialfonden+ (ESF+) och Sammanhållningsfonden, har påskyndats i Rumänien. Det är viktigt med fortsatta insatser så att dessa program kan genomföras snabbt, samtidigt som deras inverkan i praktiken maximeras. Rumänien vidtar redan åtgärder inom ramen för sina sammanhållningspolitiska program för att stärka konkurrenskraften och tillväxten och samtidigt öka den sociala sammanhållningen. Samtidigt står Rumänien fortfarande inför utmaningar när det kommer till bland annat utbildning, sysselsättning och social inkludering samt en förstärkning av den regionala konkurrenskraften med hjälp av forskning och innovation, bland annat genom att utveckla eller tillverka kritisk teknik, öka vattenresiliensen, särskilt i landets östra och södra delar, samt när det kommer till boenden till överkomliga priser. I enlighet med artikel 18 i förordning (EU) 2021/1060 ska Rumänien, som en del av halvtidsöversynen av de sammanhållningspolitiska fonderna, se över varje program med beaktande av bland annat de utmaningar som identifierats i de landsspecifika rekommendationerna för 2024. Genom kommissionens förslag som antogs den 1 april 2025 ([17]) förlängs tidsfristen för att för varje program lämna in en bedömning av resultatet av halvtidsöversynen till efter den 31 mars 2025. Förslagen ger också flexibilitet för att bidra till att påskynda genomförandet av programmen och incitament för medlemsstaterna att anslå sammanhållningspolitiska resurser till fem strategiska prioriterade områden i unionen, nämligen konkurrenskraft inom strategisk teknik, försvar, bostäder, vattenresiliens och energiomställning, och till investeringar i kompetens inom prioriterade sektorer, samtidigt som fokus på personer i de mest utsatta situationerna bibehålls i ESF+-programmen.

(24) Den europeiska plattformen för strategisk teknik (STEP) ger möjlighet att investera i en viktig strategisk prioritering på EU-nivå genom att stärka EU:s konkurrenskraft. STEP kanaliseras genom elva befintliga EU-fonder. Medlemsstaterna kan också bidra till InvestEU-programmet till stöd för investeringar inom prioriterade områden. Rumänien kan använda dessa initiativ på ett optimalt sätt för att stödja utvecklingen eller tillverkningen av kritisk teknik, inbegripet ren och resurseffektiv teknik.

(25) Utöver de ekonomiska och sociala utmaningar som hanteras med hjälp av planen för återhämtning och resiliens och andra EU-fonder bör Rumänien på ett ändamålsenligt sätt åtgärda kvarstående utmaningar i samband med utfasningen av fossila bränslen i ekonomin och energiproduktionen, förberedelser och prioritering av stora projekt, den offentliga förvaltningens kvalitet och effektivitet, socialt skydd och tillgång till väsentliga tjänster, deltagande på arbetsmarknaden och kompetensbrist, fattigdom och social utestängning.

(26) Enligt konkurrenskraftskompassen måste alla EU-institutioner och nationella och lokala myndigheter göra en kraftansträngning för att skapa enklare regler och för att påskynda de administrativa förfarandena. Kommissionen har satt upp ambitiösa mål för att minska den administrativa bördan, med minst 25 % och minst 35 % för små och medelstora företag, och har skapat nya verktyg för att uppnå dessa mål, bland annat ett systematiskt stresstest av EU-lagstiftningen och en förstärkt dialog med berörda parter. För att uppnå dessa mål måste även Rumänien vidta åtgärder. Av företagen anser 82 % att de komplicerade administrativa förfarandena är ett problem för affärsverksamheten i Rumänien ([18]). Förutsägbarheten i beslutsfattandet är fortfarande en utmaning, eftersom det påverkar företagsklimatet negativt. Antalet undantagsförordningar ([19]) som utfärdats är fortsatt högt, vilket skapar osäkerhet och sannolikt hämmar investeringar. Trots den inrättade institutionella ramen för samråd deltar berörda parter inte i tillräckligt hög grad i utformningen och genomförandet av reformer, och verklig dialog äger sällan rum, även om vissa åtgärder nyligen har vidtagits för att förbättra samrådens effektivitet. Konsekvensutredningar är fortfarande en formalitet, och kvaliteten på dem är tvivelaktig och det är osäkert om de faktiskt används. Ett snabbt genomförande av reformerna i planen för återhämtning och resiliens som syftar till att stärka kapaciteten för politisk samordning och konsekvensanalys på alla myndighetsnivåer, och höja kvaliteten på offentliga samråd, skulle bidra till att förbättra de ekonomiska och sociala resultaten.

([17]) Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) 2021/1058 och (EU) 2021/1056 vad gäller särskilda åtgärder för att hantera strategiska utmaningar i samband med halvtidsöversynen – COM(2025) 123 final.

([18]) *Businesses' attitudes towards corruption in the EU*, rapport, Flash Eurobarometer, april 2024.

([19]) Regeringens undantagsförordningar är lagstiftningsakter som har rättslig verkan som lag. Enligt artikel 115 i Rumäniens konstitution kan regeringen endast anta undantagsförordningar i exceptionella situationer som kräver att de antas utan dröjsmål, med skyldighet att motivera brådskan. Undantagsförordningar träder i kraft efter att de har lagts fram för debatt i behörig kammare i parlamentet och efter att de har offentliggjorts i det officiella kungörelseorganet. Därefter måste de godkännas genom lag i parlamentet, men de får rättslig verkan så fort de träder i kraft.

(27) Trots att Rumänien, med stöd från faciliteten för återhämtning och resiliens, gör vissa framsteg när det gäller att öka andelen förnybar energi i energimixen, är landets energisystem fortfarande starkt beroende av fossila bränslen, som utgör omkring 70 % av energimixen. Att fasa ut kol och begränsa användningen av naturgas genom att ersätta dem med renare alternativ, särskilt förnybara energikällor, skulle förbättra Rumäniens luftkvalitet, minska koldioxidutsläppen och skydda landets ekonomi från prischocker på fossila bränslen samt minska landets beroende och öka energitryggheten. Med tanke på Rumäniens betydande men underutnyttjade potential för förnybar energi (vindkraft och solenergi) skulle en snabbare utbyggnad av dessa kunna stödja landets åtagande att öka andelen förnybar energi i den totala energiförbrukningen till 38 % senast 2030, vilket är ouppnåeligt med nuvarande politik. Rumänien står fortfarande inför flera hinder för utbyggnaden av förnybara energikällor – från prisosäkerhet till besvärliga tillståndsregler och otydliga regler för markanvändning. I synnerhet skulle genomförandet av 2024 års lag om havsbaserad vindkraft kunna tillhandahålla ytterligare 3–7 gigawatt el senast 2030, medan ytterligare lagstiftningsreformer – också de i planen för återhämtning och resiliens – för att förenkla och påskynda tillståndsförfarandena skulle kunna undanröja hindren för utbyggnaden av förnybara energikällor. Dessa insatser skulle göra det möjligt för Rumänien att uppfylla sina klimatåtaganden för 2030, skapa arbetstillfällen och ge hushåll och industri energi till mer överkomliga priser.

(28) För att öka andelen förnybar energi krävs betydande förbättringar av Rumäniens kraftnät, som för närvarande inte kan tillgodose en stor utbyggnad av vindkraft och solenergi ([20]). Otillräcklig överföringskapacitet och föråldrad infrastruktur leder till överbelastning, en minskning av utgående förnybar energi under produktionstoppar och svårigheter att koppla samman nya projekt. Rumäniens energistrategi syftar till att ta itu med dessa problem och kräver att elnätet (både överföring och distribution) moderniseras och digitaliseras med hjälp av smart teknik och energilagring. Detta skulle också förbättra energitryggheten eftersom ett robust nät bättre kan hantera toppar i efterfrågan och tillgångschocker. Ett starkare nationellt nät skulle kunna kompletteras med starkare förbindelser med grannländer (t.ex. Ungern, Bulgarien, Moldavien och Ukraina). Projekt som den nya sammanlänkningen för högspänd likström i Svartahavsområdet (som kopplar samman Rumäniens Svartahavskust med Centraleuropa) skulle kunna öka det gränsöverskridande flödet och möjliggöra framtida export av havsbaserad vindkraft. Att förbättra gränsöverskridande elsammanlänkningar skulle bättre kunna integrera Rumänien i den europeiska energimarknaden och öka stabiliteten i landets elsystem, samtidigt som energitryggheten ökar.

(29) Under den senaste energikrisen införde Rumänien nödåtgärder, såsom pristak och omfattande subventioner av el och gas för att skydda hushåll och företag från stigande energipriser. Även om dessa insatser gav kortsiktiga lättnader och skyddade utsatta konsumenter hade de en hög finanspolitisk kostnad och resulterade i marknadssnedvridningar. Generella pristak sänder felaktiga signaler till marknaden och avskräcker från energibesparingar och investeringar i effektivitet eller ny kapacitet. I takt med att energipriserna stabiliseras är det viktigt att fasa ut dessa krisstödsystem. Rumänien beviljar betydande subventioner av fossila bränslen utan planerad utfasning före 2030. Man skulle kunna prioritera utfasningen av subventioner av fossila bränslen som varken tar itu med energifattigdomen på ett målinriktat sätt eller genuina farhågor gällande energitryggheten, som hindrar elektrifiering och som inte är avgörande för industrins konkurrenskraft. I Rumänien är subventioner av fossila bränslen, såsom stöd till uppvärmning av hushåll och för att täcka förluster som drabbar fossilbränsleföretag, ekonomiskt ineffektiva och förlänger beroendet av fossila bränslen. Rumänien skulle däremot gynnas av att använda besparingarna för att bidra till att åtgärda det ohållbart höga offentliga underskottet. Att återställa icke snedvridna energipriser skulle kunna uppmuntra till investeringar i förnybar energi och effektivitet genom att påskynda Rumäniens omställning till ren energi.

(30) Investeringar i energieffektivitet (renovering av byggnader för bättre isolering och uppgradering av uppvärmningssystem), miljöinfrastruktur (modernisering av fjärrvärmenät, förbättring av avlopps- och vattensystem och sanering av industriområden som påverkas av föroreningar) och nettonollteknik (utveckling av nya industrier såsom solpaneler, batterimontering eller till och med vätgasprojekt) kompletterar Rumäniens reformer på utbudssidan. Dessa syftar till att säkerställa att energiomställningen är kostnadseffektiv och inkluderande i alla regioner, särskilt kolberoende regioner, för att möjliggöra en rättvis omställning.

(31) Rumäniens infrastruktur, särskilt i fråga om hållbara transporter, ren energi samt miljötjänster och digitala tjänster, kräver fortfarande betydande investeringar trots det omfattande stödet från sammanhållningspolitiken, faciliteten för återhämtning och resiliens och andra EU-fonder. I många fall drabbas till och med mogna projekt av förseningar, och stora projekt får inte alltid den prioritet som krävs för att gå framåt i tid. Att åtgärda dessa brister skulle öka planeringssäkerheten och göra det möjligt att genomföra projekt i tid, vilket ofta bidrar till att möjliggöra

([20]) Se t.ex. OECD *Economic Surveys: Romania 2024*.

kompletterande privata investeringar. Den offentliga förvaltningens kvalitet och effektivitet måste förbättras ytterligare. Att tillämpa och vid behov ytterligare förbättra den ram för strategisk planering och budgetplanering som infördes genom planen för återhämtning och resiliens skulle stödja landets långsiktiga utveckling samt prioritering av åtgärder och politisk samordning på central och lokal nivå. Framför allt verkar den sektorsspecifika strategiska ramen fortfarande vara fragmenterad, med överlappningar mellan sektorer och utan tydliga prioriteringar.

(32) Antalet kvinnor på arbetsmarknaden i Rumänien är fortfarande under EU-genomsnittet (60,3 % jämfört med 70,8 % i EU). Dessutom drabbas unga av hög arbetslöshet: Rumänien har den tredje högsta ungdomsarbetslösheten i EU (23,9 % jämfört med 14,9 % i EU) och den högsta andelen unga som varken arbetar eller studerar (19,4 % jämfört med 11 % i EU). Kvinnor och unga kunde ges ytterligare möjligheter genom att förbättra deras respektive ställning och öka deras deltagande på arbetsmarknaden, vilket även delvis kunde motverka negativ demografi. I detta avseende skulle det vara viktigt att ta itu med utmaningar i samband med aktiveringsåtgärder och tillgång till förskoleverksamhet och barnomsorg, särskilt på landsbygden. År 2024 var endast 11,4 % av barnen i åldrarna 0–3 år inskrivna i formell barnomsorg, långt under EU-genomsnittet på 39,2 %, och endast 75,7 % (EU: 94,6 %) av barnen från tre års ålder upp till åldern för obligatorisk skolstart deltog i förskoleverksamhet och barnomsorg 2022, även om nya daghem och kompletterande tjänster som planeras att inrättas skulle kunna förbättra tillgången till barnomsorg framöver. Rumänien skulle kunna överväga en bättre inriktning på åtgärderna för aktivering på arbetsmarknaden och omdirigera stödet från mindre effektivt anställningsstöd till utbildning och utåtriktad verksamhet.

(33) Vakansgraden är fortfarande låg, men Rumänien tillhör de medlemsstater som har flest yrken med personalbrist. Arbetsgivarna ser bristen på lämplig kompetens inom arbetsstyrkan som en av de främsta företagsmässiga begränsningarna. Andelen personer med högre utbildning och andelen vuxna med åtminstone grundläggande digitala färdigheter ligger kvar på en låg nivå, vilket hämmar konkurrenskraften. Med tanke på att befolkningen i arbetsför ålder i Rumänien beräknas minska kan kompetensbristen förvärras utan förbättrade strategier för att hjälpa människor att hitta arbete, för kompetensutveckling och för att behålla talanger. Effektiviteten i kompetensutveckling och omskolning hindras av bristen på grundläggande färdigheter, vilket återspeglas i de dåliga resultaten från 2022 års program för internationell utvärdering av elevprestationer (Pisa). Rumänien har en av de högsta andelarna 15-åringar i EU som saknar grundläggande kunskaper i matematik (48,6 % jämfört med 29,5 % i EU), läsning (41,7 % jämfört med 26,2 % i EU) och naturvetenskap (44 % jämfört med 24,2 % i EU). Rumänien moderniserar yrkesutbildningssystemet för att tillgodose arbetsmarknadens behov, inbegripet genom införande av system där yrkesutbildning varvas med praktik inom högre utbildning och förstärkande av partnerskapen med arbetsgivare. Dock drar endast en minoritet av studenterna nytta av arbetsplatsförlagt lärande och sysselsättningsgraden hos nyutexaminerade är låg. För att göra utbildning, yrkesutbildning och livslångt lärande mer relevant för arbetsmarknaden är det viktigt att i större utsträckning involvera lokala företag i utbildningsutbudet och att bättre omvandla kompetensinventering till evidensbaserat beslutsfattande och anpassade kursplaner och utbildningsutbud.

(34) Trots den senaste tidens framsteg har Rumänien fortfarande en av EU:s högsta andelar vuxna och barn som riskerar fattigdom eller social utestängning (27,9 % jämfört med EU-genomsnittet på 21,0 %) och ett socialt trygghetssystem som både är otillräckligt och omfattar en låg andel av befolkningen. Rumänien behöver riktade insatser för att lyckas minska antalet personer som löper risk för fattigdom eller social utestängning fram till 2030. Detta skulle kunna uppnås genom att öka effektiviteten i det sociala trygghetssystemet för att säkerställa stabil finansiering, effektiv övervakning och konsekvensbedömning och bättre tillgång till väsentliga och möjliggörande tjänster, även för romska befolkningsgrupper. Att säkerställa ökad tillgång till hälso- och sjukvård av god kvalitet är fortfarande en utmaning, särskilt på landsbygden och för utsatta grupper. Bristen på kvalificerad personal begränsar tillgången till hälso- och sjukvård och långvarig vård och omsorg. EU-finansierade program ger betydande stöd, bland annat genom de 2 000 integrerade samhällstjänster som kommer att inrättas på landsbygden och genom att stärka de sociala tjänsterna, hälso- och sjukvården, utbildningen och arbetsförmedlingen. Att ta itu med dessa utmaningar skulle också bidra till att stödja en uppåtgående social konvergens i linje med kommissionens landsanalys i andra steget inom ramen för social konvergens ([21]).

(35) Mot bakgrund av kommissionens fördjupade granskning och slutsatser om förekomsten av alltför stora obalanser, återspeglas rekommendationerna enligt artikel 6 i förordning (EU) nr 1176/2011 i rekommendationerna 1 och 2. Den politik som avses i rekommendationerna 1 och 2 bidrar till att åtgärda sårbarheter kopplade till stora underskott i bytesbalansen och ett stort budgetunderskott.

([21]) SWD(2025)95 – *Second-stage country analysis on social convergence in line with the Social Convergence Framework (SCF)*, 2025.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Rumänien att 2025 och 2026 vidta följande åtgärder:

1. Stärka de samlade utgifterna och beredskapen på försvars- och säkerhetsområdet samtidigt som skuldhållbarheten säkerställs i linje med Europeiska rådets slutsatser av den 6 mars 2025. Kraftigt strama åt finanspolitiken för att se till att nettoutgifterna håller sig inom korrigeringsbanan enligt förfarandet vid alltför stora underskott och för att stärka landets utlandsställning. Genomföra de reformer och investeringar som ligger till grund för den förlängda anpassningsperioden i enlighet med rådets rekommendation av den 21 januari 2025.

2. Mot bakgrund av de tillämpliga tidsfristerna för att i tid slutföra reformer och investeringar i enlighet med förordning (EU) 2021/241, som en brådskande fråga påskynda genomförandet av planen för återhämtning och resiliens, inbegripet REPowerEU-kapitlet. Påskynda genomförandet av de sammanhållningspolitiska programmen (Eruf, FRO, ESF+ och Sammanhållningsfonden), när så är lämpligt på grundval av de möjligheter som erbjuds genom halvtidsöversynen. Optimera användningen av EU-instrument, däribland möjligheter inom InvestEU-programmet och den europeiska plattformen för strategisk teknik, för att förbättra konkurrenskraften.

3. Förbättra kvaliteten och effektiviteten i den offentliga förvaltningen och förutsägbarheten i beslutsfattandet, samtidigt som det säkerställs att lagstiftningsinitiativ inte undergräver rättssäkerheten genom lämpliga samråd med berörda parter, effektiva konsekvensbedömningar och förenklade administrativa förfaranden. Förbereda och prioritera stora infrastrukturprojekt på ett bättre sätt och påskynda genomförandet av dem, se till att mogna offentliga investeringsprojekt genomförs i tid och främja privata investeringar för att gynna en hållbar ekonomisk utveckling.

4. Minska beroendet av fossila bränslen, i synnerhet genom att påskynda utbyggnaden av förnybar energi, förbättra nätkapaciteten, stärka gränsöverskridande elsammanlänkningar, påskynda lagstiftningsreformer som minskar riskerna i projekt för ren energi och förbättra insynen och effektiviteten i tillståndsprocessen.Dessutom fasa ut subventioner av fossila bränslen inom uppvärmningssektorn och investera i energieffektivitet, miljöinfrastruktur och innovation, med beaktande av regionala skillnader såsom inverkan på kolregionerna. Avveckla de gällande krisstödåtgärderna på energiområdet och använda de därmed sammanhängande besparingarna för att minska det offentliga underskottet.

5. Stärka kvinnors och ungas deltagande på arbetsmarknaden genom att öka de aktiva arbetsmarknadsåtgärdernas effektivitet och deltagandet i förskoleverksamhet och barnomsorg. Bekämpa kompetensbrist genom att lyfta grundläggande färdigheter och arbetskraftens arbetsmarknadsrelevanta färdigheter samt öka engagemanget från berörda parter och utnyttja kompetensinventering på bästa sätt i utbildnings- och kompetenspolitiken.

6. Minska riskerna för fattigdom och social utestängning genom att utöka det sociala skyddet och göra det effektivare, bland annat genom bättre tillgång till väsentliga och möjliggörande tjänster av god kvalitet, med fokus på integrerade sociala tjänster, hälso- och sjukvård, utbildning och arbetsförmedling, särskilt för romer och andra mindre gynnade grupper, samtidigt som den finanspolitiska hållbarheten upprätthålls.

Utfärdat i Bryssel den 8 juli 2025.

På rådets vägnar

S. LOSE

Ordförande